

**SECOND SEMESTER M.A. DEGREE (REGULAR/SUPPLEMENTARY)
EXAMINATION, APRIL 2022**

April 2021 Session for SDE/Private Students

(CBCSS)

Sanskrit General

SKT 2C 08—SCIENTIFIC LITERATURE

(2019 Admission onwards)

(Multiple Choice Questions for SDE Candidates)

Time : 15 Minutes

Total No. of Questions : 20

Maximum : 5 Weightage

INSTRUCTIONS TO THE CANDIDATE

1. This Question Paper carries Multiple Choice Questions from 1 to 20.
2. The candidate should check that the question paper supplied to him/her contains all the 20 questions in serial order.
3. Each question is provided with choices (A), (B), (C) and (D) having one correct answer. Choose the correct answer and enter it in the main answer-book.
4. The MCQ question paper will be supplied after the completion of the descriptive examination.

SKT 2C 08—SCIENTIFIC LITERATURE

(Multiple Choice Questions for SDE Candidates)

1. Kayachikitsa belongs to —————.
 - (A) Astangasangraha.
 - (B) Susritasamhita.
 - (C) Carakasamhita.
2. Jyotisa is considered as —————.
 - (A) Panib.
 - (B) Caksusi.
 - (C) Ghranam.
3. Who is the author of Aryabhatia ?
 - (A) Bhaskara.
 - (B) Sripati.
 - (C) Aryabhata.
4. Who is the author of Sisyaadhi-vrddhida ?
 - (A) Mahavira.
 - (B) Aryabhata.
 - (C) Lalla.
5. What does the term 'Prasada' signify ?
 - (A) Temple and Place.
 - (B) Stupika.
 - (C) Stambha.
6. In which Sasatra mentions the Agamas ?
 - (A) Ayurveda.
 - (B) Tantra.
 - (C) Jyotisa.
7. Who wrote the work Yuktikalpatharu ?
 - (A) Bhoja.
 - (B) Nagarjuna.
 - (C) Hemadri.
8. Samarangana Sutradhara comprises of ————— chapters.
 - (A) 83.
 - (B) 82.
 - (C) 80.

9. Sharangadhara Samhita is written by _____.
- (A) Bhoja.
(B) Madhava.
(C) Acharya Sharangadhara.
10. *Mayamata* (1000 CE) was written by _____.
- (A) Brhaspati. (B) Mayamuni.
(C) Gangesa.
11. *Tantrasamgraha* is written by _____.
- (A) Gangesa. (B) Mayamuni.
(C) Kelallur Nilakantha Somayaji.
12. *Yuktibhasa* is written by _____.
- (A) Gangesa. (B) Jyesthadeva.
(C) Mayamuni.
13. *Yuktibhāṣā* is mainly based on _____.
- (A) Mayamata. (B) Tantra Samgraha.
(C) Shilparatna.
14. *Pancabhutamayamjagat* is the concept of _____.
- (A) Ayurveda. (B) Jyotisa.
(C) Vyakarana.
15. *Vedangajyotisa* attributed by _____.
- (A) Lagatha. (B) Kanadha.
(C) Aryabhata.
16. *Laghubhaskariya* written by _____.
- (A) Bhaskara. (B) Lagatha.
(C) Nilakandasomayaji.

17. _____ is the only Indian mathematician who has referred to the ellipse (ayata- vrta).
- (A) Bhaskara. (B) Mahavira.
(C) Kanada.
18. Who is the Keralite astronomer ?
- (A) Bhaskara. (B) Lalla.
(C) Kelallur Nilakanta Somayaji.
19. Samkramana-viropana is _____.
- (A) Transplantation. (B) Sowing.
(C) Cutting.
20. _____ Purana is related with plantation of trees.
- (A) Bagavatapurana. (B) Devipurana.
(C) Koormapurana.

CHMK LIBRARY UNIVERSITY OF CALICUT

**SECOND SEMESTER M.A. DEGREE (REGULAR/SUPPLEMENTARY)
EXAMINATION, APRIL 2022**

April 2021 Session for SDE/Private Students

(CBCSS)

Sanskrit General

SKT 2C 08—SCIENTIFIC LITERATURE

(2019 Admission onwards)

Time : Three Hours

Maximum : 30 Weightage

General Instructions

Covid Instructions are not applicable for Pvt/SDE students (April 2021 session)

1. *In cases where choices are provided, students can attend all questions in each section.*
2. *The minimum number of questions to be attended from the Section/Part shall remain the same.*
3. *The instruction if any, to attend a minimum number of questions from each sub section / sub part / sub division may be ignored.*
4. *There will be an overall ceiling for each Section / Part that is equivalent to the maximum weightage of the Section / Part.*

Part A

I. Write short notes on any *four* questions. Each question carries 2 weightage :

- 1 Astangasangraha.
- 2 Aryabhatta.
- 3 Hastayurveda.
- 4 Jyotisa.
- 5 Astavaidyas.
- 6 Drk system of Indian Astronomy.
- 7 Prasada.

(4 × 2 = 8 weightage)

Turn over

Part B

II. Write short notes on any *four* questions. Each question carries 3 weightage :

- 8 Indian Iconography.
- 9 Pancasiddhantika.
- 10 Manasara.
- 11 Brihatsamhita.
- 12 Vadaserry Parameswara.
- 13 Manusyalayacandrika.
- 14 Silparatna.

(4 × 3 = 12 weightage)

Part C

III. Write essays. Each question carries 5 weightage :

- 15 Contribution of Kerala to Ayurveda.
- Or*
- 16 Explain the Tridosha theory in Ayurveda.
 - 17 Evaluate the ancient Indian science of architecture.

Or

- 18 Environmental consciousness reflected in Sanskrit literature.

(2 × 5 = 10 weightage)

**SECOND SEMESTER M.A. DEGREE (REGULAR/SUPPLEMENTARY)
EXAMINATION, APRIL 2022**

April 2021 Session for SDE/Private Students

(CBCSS)

Sanskrit General

SKT 2C 07—DARSANA—I

(2019 Admission onwards)

(Multiple Choice Questions for SDE Candidates)

Time : 15 Minutes

Total No. of Questions : 20

Maximum : 5 Weightage

INSTRUCTIONS TO THE CANDIDATE

1. This Question Paper carries Multiple Choice Questions from 1 to 20.
2. The candidate should check that the question paper supplied to him/her contains all the 20 questions in serial order.
3. Each question is provided with choices (A), (B), (C) and (D) having one correct answer. Choose the correct answer and enter it in the main answer-book.
4. The MCQ question paper will be supplied after the completion of the descriptive examination.

SKT 2C 07—DARSANA—I

(Multiple Choice Questions for SDE Candidates)

1. Who is the author of Sankhyataattvakoumudi ?

(A) Vacaspati Misra.	(B) Iswarakrishna.
(C) Kapila.	(D) Gargya.
2. The Dukha caused due to mental or physical illness are :

(A) Adyathmika.	(B) Adidaivika.
(C) Adibaudika.	(D) None of the above.
3. One of the famous commentaries of Sankhyakarika is :

(A) Yuktidipika.	(B) Sankhyatattvakaumudi.
(C) Yuktisudha.	(D) Karikakarini.
4. Yogasutra consists of _____ Sutras.

(A) 175.	(B) 195.
(C) 780.	(D) 200.
5. State of direct and reliable perception is :

(A) Samadhi.	(B) Sadhana.
(C) Vibhuti.	(D) Kaivalya.
6. Yamas are of _____ types.

(A) Four.	(B) Five.
(C) Six.	(D) Seven.
7. Meditational posture in Yoga is called as _____.

(A) Yama.	(B) Niyama.
(C) Asana.	(D) Dhyana.

8. The sixth limb among Astangas is _____.
- (A) Yama. (B) Pratyahara.
(C) Dharana. (D) Dhyana.
9. Seswara Sankhya is the other name for _____ philosophy.
- (A) Nyaya. (B) Mimamsa.
(C) Yoga. (D) Vaisesika.
10. तस्यापिनिरोधेसर्वनिरोधान्निर्बीजः _____
- (A) ध्यानं (B) समाधिः
(C) धारणम् (D) आसनं
11. Astangamarga is a contribution of to philosophy :
- (A) Jainism. (B) Yoga System.
(C) Mimamsa. (D) Vedanta.
12. The first stage in Pranayama is _____.
- (A) Recaka. (B) Puraka.
(C) Kumbhaka. (D) Urdhvaka.
13. Kumbhaka is _____.
- (A) Inhaling air. (B) Exile of air.
(C) Filling air. (D) Exhausting air.
14. The pure creative power in Sankhya is _____.
- (A) Prakriti. (B) Purusa.
(C) Mahat. (D) Ahamkara.
15. Sanyak Darsana in Jaina ethics means :
- (A) Correct perception.
(B) The realisation of truth.
(C) The respect for the teaching of the Tirthankara.
(D) None of the above.

16. Yogasutra contains _____ Padas.
- (A) 2. (B) 3.
(C) 4. (D) 5.
17. Sadhanapada is the _____ pada in Yogasutra.
- (A) 2nd. (B) 1st.
(C) 4th. (D) 3rd.
18. Sadhanapada has _____ Sutras.
- (A) 51. (B) 55.
(C) 56. (D) 34.
19. Kaivalyapada has _____ Sutra.
- (A) 51. (B) 55.
(C) 56. (D) 34.
20. In yogasastra, Kaivalya is also known as :
- (A) Nirvana. (B) Moksa.
(C) Samadhi. (D) Laya.

**SECOND SEMESTER M.A. DEGREE (REGULAR/SUPPLEMENTARY)
EXAMINATION, APRIL 2022**

April 2021 Session for SDE/Private Students

(CBCSS)

Sanskrit General

SKT 2C 07—DARSANA I

(2019 Admission onwards)

Time : Three Hours

Maximum : 30 Weightage

General Instructions

{Covid Instructions are not applicable for Pvt/SDE students}

1. *In cases where choices are provided, students can attend all questions in each section.*
2. *The minimum number of questions to be attended from the Section / Part shall remain the same.*
3. *The instruction if any, to attend a minimum number of questions from each sub section / sub part / sub division may be ignored.*
4. *There will be an overall ceiling for each Section / Part that is equivalent to the maximum weightage of the Section / Part.*

सर्वे प्रश्नाः संस्कृतभाषायां देवनागरी लिपिमुपयुज्य समाधेयाः ।

Part A

I. भोजवृत्त्यनुसारेण द्वयोः व्याख्या कार्या :

- 1 त्रयमेकत्र संयमः ।
- 2 समाधिसिद्धिरीश्वरप्रणिधानात् ।
- 3 तस्य वाचकः प्रणवः ।
- 4 मृदुमध्याधिमात्रत्वात्ततोऽपि विशेषः ।

(2 × 2 = 4 weightage)

Turn over

Part B

II. कमपि भागमनपहाय चतुर्णां लघूपन्यासं लिखत :

(क) तत्त्वकौमुद्यनुसारेण लिखत :

5 पुरुषबहुत्वम् ।

6 प्रत्यक्षानुपलब्धिहेतवः ।

7 तस्मात् त्रिविधं करणं द्वारि ।

8 दुःखत्रयानि ।

(ख) भोजवृत्त्यनुसारेण लिखत :

9 वैराग्यम् ।

10 पञ्चवृत्तयः ।

11 आसनम् ।

(4 × 3 = 12 weightage)

Part C

III. तत्त्वकौमुद्यनुसारेण द्वयोः व्याख्या कार्या :

12 असदकरणादुपादानग्रहणात् सर्वसम्भवाभावात् ।

शक्तस्य शक्यकरणात् कारणभावाच्च सत्कार्यम् ॥

13 तस्माच्च विपर्ययात्सिद्धं साक्षित्वमस्य पुरुषस्य ।

कैवल्यं माध्यस्थ्यं दृष्टत्वमकर्तृभावश्च ।

14 त्रिगुणमविवेकि विषयः सामान्यमचेतनं प्रसवधर्मि ।

व्यक्तं तथा प्रधानंश्च तद्विपरीतस्तथा च पुमान् ॥

15 प्रकृतेर्महान्स्ततोऽहंकारः तस्माद्गणश्च षोडशकः ।

तस्मादपि षोडशकात्पञ्चभ्यः पञ्चभूतानि ॥

(2 × 2 = 4 weightage)

Part D

IV. द्वैः उपन्यस्यत :

- 16 पुरुषस्वरूपं विशदयत ।
- 17 साङ्ख्यशास्त्रारम्भावश्यकतां तत्त्वकौमुद्यनुसारेण विशदयत ।
- 18 योगाङ्गानि भोजवृत्त्यनुसारेण स्पष्टयत ।
- 19 सविस्तरं समार्धिं निरूपयत ।

(2 × 5 = 10 weightage)

CHMK LIBRARY UNIVERSITY OF CALICUT

**SECOND SEMESTER M.A. DEGREE (REGULAR/SUPPLEMENTARY)
EXAMINATION, APRIL 2022****April 2021 Session for SDE/Private Students**

(CBCSS)

Sanskrit General

SKT 2C 06—GRAMMATICAL TRADITIONS

(2019 Admission onwards)

(Multiple Choice Questions for SDE Candidates)

Time : 15 Minutes**Total No. of Questions : 20****Maximum : 5 Weightage****INSTRUCTIONS TO THE CANDIDATE**

1. This Question Paper carries Multiple Choice Questions from 1 to 20.
2. The candidate should check that the question paper supplied to him/her contains all the 20 questions in serial order.
3. Each question is provided with choices (A), (B), (C) and (D) having one correct answer. Choose the correct answer and enter it in the main answer-book.
4. The MCQ question paper will be supplied after the completion of the descriptive examination.

SKT 2C 06—GRAMMATICAL TRADITIONS

(Multiple Choice Questions for SDE Candidates)

1. समासः इति पदे धातुः अस्ति

(A) अस्

(B) आस्

(C) धाञ्ज्

(D) वत्

2. कर्मधारयः कस्य भेदः ?

(A) केवल

(B) द्विगुः

(C) अव्ययीभावः

(D) तत्पुरुषः

3. नरकात् पतितः इत्यस्य विग्रहः

(A) नरकात् पतितः

(B) नरकं पतितः

(C) नरके पतितः

(D) नरकाय पतितः

4. संयोजिका पदे कः प्रत्ययः

(A) टाप्

(B) टीप्

(C) टोप

(D) टप्

5. कर्त्री पदे कः प्रत्ययः

(A) डीप्

(B) टीप्

(C) टाप्

(D) टप्

6. नटी पदे कः प्रत्ययः

(A) डीप्

(B) टीप्

(C) टाप्

(D) डीषू

7. मस् इति _____ प्रत्ययः

(A) आत्मनेपदप्रत्ययः

(B) परस्मैपदप्रत्ययः

(C) अजन्तपुलिङ्गप्रत्ययः

(D) अजन्तस्त्रीलिङ्गप्रत्ययः

8. ध्वं इति _____ प्रत्ययः

(A) आत्मनेपदप्रत्ययः

(B) परस्मैपदप्रत्ययः

(C) अजन्तपुलिङ्गप्रत्ययः

(D) अजन्तस्त्रीलिङ्गप्रत्ययः

9. महिङ् इति _____ प्रत्ययः

(A) अजन्तपुलिङ्गप्रत्ययः

(B) परस्मैपदप्रत्ययः

(C) आत्मनेपदप्रत्ययः

(D) अजन्तस्त्रीलिङ्गप्रत्ययः

10. तत्पुरुषः समानाधिकरणः _____

(A) कर्मधारयः

(B) द्विविगुः

(C) अव्ययीभावः

(D) तत्पुरुषः

11. परोक्षे _____

(A) लट्

(B) लोट्

(C) लृट्

(D) लिट्

12. अज्ञातार्थकः लकारः

(A) लट्

(B) लोट्

(C) लङ्

(D) लेट्

13. समासः _____

(A) समासनम्

(B) वाक्ययोजनं

(C) पदयोजनं

(D) समसनम्

14. वरदराजः भवति _____

(A) व्याकरणसिद्धन्तकौमुदेः कर्ता

(B) मध्यसिद्धन्तकौमुदेः कर्ता

(C) लघुसिद्धन्तकौमुदेः कर्ता

(D) प्रक्रियसर्वस्वस्य कर्ता

15. नारायणभट्टः भवति _____

(A) व्याकरणसिद्धन्तकौमुदेः कर्ता

(B) मध्यसिद्धन्तकौमुदेः कर्ता

(C) लघुसिद्धन्तकौमुदेः कर्ता

(D) प्रक्रियसर्वस्वस्य कर्ता

16. लेट् _____

(A) वेदे

(B) परोक्षे

(C) वर्तमाने

(D) अभिज्ञावचाने

17. कर्मणि _____

(A) अच्

(B) हल्

(C) अङ्

(D) हच्

18. माङ्गी _____

(A) लुङ्

(B) लाङ्

(C) लुट्

(D) लोट्

19. कर्वाणि इति _____

(A) लेट्

(B) लोट्

(C) लट्

(D) लृट्

20. क्षिप् _____

(A) पोषणे

(B) पालने

(C) प्रेरणे

(D) क्षेपणे

**SECOND SEMESTER M.A. DEGREE (REGULAR/SUPPLEMENTARY)
EXAMINATION, APRIL 2022**

April 2021 Session for SDE/Private Students

(CBCSS)

Sanskrit General

SKT 2C 06—GRAMMATICAL TRADITIONS

(2019 Admission onwards)

Time : Three Hours

Maximum : 30 Weightage

General Instructions

{Covid Instructions are not applicable for Pvt/SDE students}

1. *In cases where choices are provided, students can attend all questions in each section.*
2. *The minimum number of questions to be attended from the Section / Part shall remain the same.*
3. *The instruction if any, to attend a minimum number of questions from each sub section / sub part / sub division may be ignored.*
4. *There will be an overall ceiling for each Section / Part that is equivalent to the maximum weightage of the Section / Part.*

Part A

I. द्वे सूत्रे व्याख्यात :

1 वयसि प्रथमे ।

2 पुम्योगादाख्यायाम् ।

3 द्विगोः ।

4 स्त्रियाम् ।

(2 × 3 = 6 weightage)

Part B

II. असूत्रम् उदाहरणद्वयम् साधयत :

- 5 कः पाटलीपुत्रं गमिष्यति ।
- 6 सुप्तोऽहं किल विललाप ।
- 7 यजति स्म युधिष्ठिरः ।
- 8 स्मरसि कृष्ण गोकुले वत्स्याम ।

(2 × 2 = 4 weightage)

Part C

III. कमपि भागमनपहाय सोदोहरणम् चत्वारि सूत्राणि व्याख्यात :

क

- 9 समवप्रविभ्यः स्थः ।
- 10 उपपराभ्याम् ।
- 11 प्रोपाभ्यां समर्थाभ्याम् ।
- 12 वा लिप्सायमिति वक्तव्यम् ।

ख

- 13 परेर्मृषः ।
- 14 निगारणचलनर्थेभ्यश्च ।
- 15 अनुपराभ्याम् कृञ्जः ।

(4 × 2 = 8 weightage)

Part D

IV. त्रयाणाम् समासं ससुत्रं समर्थयत :

- 16 रामकृष्णौ ।
- 17 राजपुरुष ।
- 18 निर्मक्षकम् ।
- 19 नवरात्रम् ।
- 20 चोरात् भयम् ।

(3 × 2 = 6 weightage)

Part E

V. त्रयाणाम् लघुटिप्पणिम् लिखत :

- 21 नदीभिश्च ।
- 22 अकर्मकाच्च ।
- 23 क्षिप प्रेरणे ।
- 24 विभाषा
- 25 प्राद्धहः ।

(3 × 2 = 6 weightage)

**SECOND SEMESTER M.A. DEGREE (REGULAR/SUPPLEMENTARY)
EXAMINATION, APRIL 2022**

April 2021 Session for SDE/Private Students

(CBCSS)

Sanskrit General

SKT 2C 05—INDIAN AESTHETICS—I

(2019 Admission onwards)

(Multiple Choice Questions for SDE Candidates)

Time : 15 Minutes

Total No. of Questions : 20

Maximum : 5 Weightage

INSTRUCTIONS TO THE CANDIDATE

1. This Question Paper carries Multiple Choice Questions from 1 to 20.
2. The candidate should check that the question paper supplied to him/her contains all the 20 questions in serial order.
3. Each question is provided with choices having one correct answer. Choose the correct answer and write it in the main answer-book.
4. The MCQ question paper will be supplied after the completion of the descriptive examination.

SKT 2C 05—INDIAN AESTHETICS—I

(Multiple Choice Questions for SDE Candidates)

1. आनन्दवर्धनस्य कृति नास्ति ?

(विषमबाणलीला, अर्जुनचरितम्, दशकुमारचरितम्, तत्वालोक)

2. ध्वन्यालोकस्य अध्यायस्य नाम ?

(उद्योतः, काण्ठ, सर्ग, उल्लास)

3. प्रतीयमानं पुनरन्यदेव वस्त्वस्ति वाणीषु महाकवीनाम् - सिद्धान्तस्यास्य प्रतिष्ठापकः आचार्यः अस्ति ?

(अभिनवगुप्त, आनन्दवर्धन, क्षेमेन्द्र, मम्मट)

4. काव्यस्यात्मा स एवार्थ - इति कारिकया ध्वनेः _____ स्थापयति ।

(सद्भावम्, सादुभावम्, लक्षणम्, सदासद्भावम्)

5. ध्वन्योलोके कारिका, वृत्ति, उदाहरणं इति त्रयो _____ ।

(अंशा, देशा, उद्योत, शेषः)

6. यथा पदार्थद्वारेण _____ सम्प्रतीयते ।

(वाक्यार्थः, वाचकार्थ, शब्दार्थः, ध्वनि)

7. व्यङ्क्तः काव्यविशेषः स _____ इति सूत्रिभिः कथितः ।

(लक्षण, ध्वनि, शब्दार्थ, शब्द)

8. अर्थान्तरे _____ उत्पन्नं वा तिरस्कृतम् ।

(संक्रामितम्, संक्रमितम्, असंक्रमितम्, असंक्रामितम्)

9. प्रधानेऽन्यत्र ————— यत्राङ्गं तु रसादयः ।
(वाक्यार्थे, व्यङ्ग्यार्थे, लाक्षणिकार्थे, शब्दार्थे)
10. स च रसादिलंकारः ————— सङ्कीर्णो वा ।
(शुद्धः, अशुद्धः, शुद्धः, शुद्धः)
11. तमर्थमवलम्बन्ते येऽङ्गिनं ते ————— स्मृताः
(रसाः, अलंकाराः, गुणाः, कयङ्ग्ये)
12. आनन्दवर्धनस्य मतानुसारे गुणः ————— ।
(३, १०, ७, ६)
13. ध्वन्यात्मन्येव ————— ते हेया इत्युदाहृताः ।
(शृङ्गारे, करुणे, रौद्रे, वीर)
14. आक्षिप्त एव ————— शब्दशक्त्या प्रकाशते ।
(रसाः, अलंकारः, गुणः, रसादिः)
15. शब्दार्थशक्त्याक्षिप्तोऽपि ————— कविना पुनः ।
(वाच्यार्थः व्यङ्ग्योऽर्थः, लाक्षणिकार्थः, शब्दार्थो)
16. अर्थोऽपि ————— विधो ज्ञेयो वस्तुनोऽन्यस्य दीपकः ।
(एक, द्वि, त्रि, पञ्च)
17. अनुस्वानोपमव्यङ्ग्यः स प्रकारोऽपरो ————— ।
(ध्वनेः, अलंकाराः, शब्दार्थाः, वाक्यार्थाः)

18. रम्या इति प्राप्तवतौः पताकाः रागं विविक्ता इति वर्धयन्तीः—इत्येवं कस्योदाहरणम् ?

(रूपकध्वनि, श्लेषध्वनि, अनुप्रासध्वनि, यमकध्वनि)

19. चारुत्वोत्कर्षतो ————— प्राधान्यं यदि लक्ष्यते ।

(व्यङ्ग्य, वाच्य, शब्द, अर्थ)

20. यद्व्यङ्ग्यस्याङ्गिभूतस्य तत्पूर्ण ————— लक्षणम् ।

(रस, ध्वनि, गुण, अलङ्कार)

CHMK LIBRARY UNIVERSITY OF CALICUT

**SECOND SEMESTER M.A. DEGREE (REGULAR/SUPPLEMENTARY)
EXAMINATION, APRIL 2022**

April 2021 Session for SDE/Private Students

(CBCSS)

Sanskrit General

SKT 2C 05—INDIAN AESTHETICS—I

(2019 Admission onwards)

Time : Three Hours

Maximum : 30 Weightage

General Instructions

Covid Instructions are not applicable for Pvt/SDE students

1. *In cases where choices are provided, students can attend all questions in each section.*
2. *The minimum number of questions to be attended from the Section / Part shall remain the same.*
3. *The instruction if any, to attend a minimum number of questions from each sub section / sub part / sub division may be ignored.*
4. *There will be an overall ceiling for each Section / Part that is equivalent to the maximum weightage of the Section / Part.*

*Answer may be written either in English or in Sanskrit.
In writing Sanskrit Devanagari script should be used.*

Part A

I. कमपिभागमनपहाय चतुर्णां व्याख्या कार्या :

- (क) 1 व्रज ममैवैकस्या भवन्तु निःश्वासरोदितव्यानि ।
मा तवापि तया विना दाक्षिण्यहतस्य जनिषत ॥
- 2 कस्य वा न भवति रोषो दृष्ट्वा प्रियायाः सव्रणमधरम् ।
सञ्चमरपद्माघ्राणशीले वारितवामे सहस्वेदानीम् ॥
- 3 व्यङ्ग्यव्यञ्जकसम्बन्धिनिबन्धनतया ध्वनेः ।
वाच्यवाचकचारुत्वहेत्वन्तः पातिता कुतः ॥

- 4 शिखरिणिं क्वनु नाम कियच्चिरं किमभिधानमसावकरोत्तपः ।
तरणि येन तवाधरपाटलं दशति बिम्बफलं शुक्रशावकः ॥
- (ख) 5 रसभावादितात्पर्यमाश्रित्य विनिवशनम् ।
अलङ्कृतीनां सर्वासामलङ्कारत्व साधनम् ॥
- 6 यो यः शास्त्रं बिभर्ति स्वभुजगुरुमदः पाण्डवीनं चमूनाम्
यो यः पाञ्चालगोत्रे शिशुरधिकवया गर्भशय्यां गते वा ।
यो यस्तत्कर्मसाक्षी चरति मयि रणे यश्च यश्च प्रतीपः
क्रोधान्धस्तस्य तस्य स्वयमपि जगतामन्तकस्यान्तकोऽहम् ॥
- 7 श्यामास्वङ्गं चकितहरिणीप्रेक्षणे दृष्टिपातम्
गण्डच्छायां शिशिनि शिखिनां बर्हभारेषु भ्रूविलासान्
हन्तैकस्थं क्वचिदपि न ते भीरु सादृश्यमस्ति ॥

(4 × 2 = 8 weightage)

Part B

II. कमपिभागमनपहाय चतुर्णां लघूपन्यासं लिखत :

- (क) 8. स ह्यर्थो वाच्यसामर्थ्याक्षिप्तं वस्तुमात्रमलङ्काररसादयश्चेत्यनेकप्रभेदप्रभिन्नो दर्शयिष्यते । विशदयत ।
9 प्रसिद्धप्रस्थानातिक्रमिणो मार्गस्य काव्यहानेर्ध्वनिर्नास्ति इति तदप्ययुक्तम्—व्याख्यात ।
10 ध्वनेरनिर्वचनीत्ववादिनां मतं अनुचितं इति ग्रन्थानुसारं प्रतिपादयत ।
11 चारुत्वमात्रं तु भक्तिः । भक्ति-ध्वनि भिन्नत्वं लक्षयत ।
- (ख) 12 अर्थान्तरसङ्क्रमितवाच्यध्वनिं सोदाहरणं प्रतिपादयत ।
13 काव्ये यमकादिनिबन्धनं आवश्यकं वा इति ग्रन्थानुसारं लक्षयत ।
14 अर्थशक्त्युद्भवो नामानुस्वानोपमव्यङ्ग्यो ध्वनिः—विशदयत ।

(4 × 2 = 8 weightage)

Part C

III. कमपिभागमनपहाय द्वयोः कारिकयोः व्याख्या कार्या :

- (क) 15 सरस्वती स्वाद्दु तदर्थवस्तु निःष्यन्दमाना महतां कवीनाम् ।
अलोकसामान्यमभिव्यनक्ति परिस्फुरन्तं प्रतिभाविशेषम् ॥

- 16 स्वसामर्थ्यवशैर्नैव वाक्यार्थं प्रतिपादयन् ।
यथा व्यापारनिष्पत्तौ पदार्थो न विभाव्यते ॥
- (ख) 17 रसभावतदाभासतत्प्रशान्त्यादिरक्रमः ।
ध्वनेरात्माङ्गिभावेन भासमानो व्यवस्थितः ॥
- 18 तमर्थमवलम्बन्ते येऽङ्गिनं ते गुणाः स्मृताः ।
अङ्गाश्रितास्त्वलङ्कारा मन्तव्याः कटकादिवत् ॥

(2 × 2 = 4 weightage)

Part D

IV. द्वे उपन्यस्यत :

- 19 ध्वनेः स्वरूपं यथाग्रन्थं प्रतिपादयत ।
अथवा
- 20 ध्वनेः स एव विषयो मन्तव्यः सङ्करोज्झितः ।
- 21 अविवक्षितवाच्यध्वनेः भेदान् सोदाहरणं प्रतिपादयत ।
अथवा
- 22 रूपकादिरलङ्कारवर्गो यो वाच्यतां श्रितः ।
स सर्वो गम्यमानत्वं बिभ्रद्भूम्ना प्रदर्शितः ॥ विशदयत ।

(2 × 5 = 10 weightage)